

**ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ»
для студентів денної форми навчання
спеціальність 081 Право
освітня програма Право

Полтава 2021

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Право соціального захисту**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста за спеціальністю 081 Право.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Право соціального захисту» є поняття і система права соціального захисту, джерела права соціального захисту, органи, що здійснюють соціальний захист, основні принципи права соціального захисту, правовідносини з соціального захисту, конкретні напрями соціального захисту громадян з питань пенсій, соціальних допомог, особливості надання соціальних послуг.

Міждисциплінарні зв'язки: «Трудове право», «Адміністративне право».

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Загальні положення права соціального захисту;
2. Правове регулювання пенсійного та матеріального забезпечення, надання соціальних послуг.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Право соціального захисту» є опанування студентами знаннями щодо теоретичних понять права соціального захисту, а також навичок практичного застосування законодавства про соціальний захист при вирішенні конкретних життєвих ситуацій.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Право соціального захисту» є формування у студентів вміння тлумачити і застосовувати нормативні акти соціального характеру, адекватно оцінювати юридично значущі обставини і кваліфікувати юридичні факти, здійснювати різноманітні юридичні дії відповідно до чинного законодавства; орієнтуватися в спеціальній літературі. Окрему увагу слід приділити вивченню практики застосування нормативно-правових актів органами державної влади і місцевого самоврядування, використанню судових прецедентів та практики ЄСПЛ у регулюванні діяльності органів соціального захисту України.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- норми чинного законодавства у сфері соціального захисту;
- предмет права соціального захисту;
- джерела права соціального захисту; зміст соціального захисту;
- структуру правовідносин із соціального захисту;
- підстави виникнення та зміни соціально-захисних правовідносин;
- порядок захисту прав громадян у сфері соціального захисту

вміти :

- аналізувати конкретні обставини призначення соціального (пенсійного, матеріального) забезпечення громадянам, надання їм соціальних послуг;
- тлумачити чинне законодавство в сфері соціального захисту;
- правильно застосовувати норми законодавства в системі соціального захисту.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ I. Загальні положення права соціального захисту.

Тема 1. Поняття та функції права соціального захисту. Предмет, метод, система, принципи права соціального захисту

Поняття, функції права соціального захисту. Предмет, метод і система права соціального захисту. Відмежування права соціального забезпечення від суміжних галузей права. Принципи права соціального захисту та їх класифікація. Галузеві принципи соціального захисту та їх зміст. Принципи окремих інститутів права соціального захисту. Право соціального захисту як галузь юридичної науки та навчальна дисципліна.

Тема 2. Джерела права соціального захисту

Джерела права соціального захисту. Поняття й види джерел права соціального захисту. Конституція України – головне джерело права соціального захисту. Акти міжнародно-правового регулювання соціального захисту. Закони України – джерела права соціального захисту. Підзаконні акти в системі джерел права соціального захисту. Значення актів Конституційного Суду України та судової практики в правовому регулюванні відносин у сфері соціального захисту.

Тема 3. Правовідносини із соціального захисту

Поняття і види правовідносин із соціального захисту. Загальна характеристика та види соціально-забезпечувальних правовідносин. Загальна характеристика та види процедурних правовідносин. Загальна характеристика та види соціально-страхових правовідносин. Суб'єкти, об'єкт і зміст правовідносин із соціального захисту. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин із соціального захисту.

Розділ II. Правове регулювання пенсійного та матеріального забезпечення, надання соціальних послуг

Тема 4. Загальні засади загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: поняття, принципи, суб'єкти. Пенсійна система в Україні. Соціальні ризики як підстава виникнення права на соціальний захист

Поняття та принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Суб'єкти системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Солідарне, накопичувальне та недержавне пенсійне страхування.

Соціальні ризики: поняття та види. Страховий (трудовий) стаж. Поняття і види страхового стажу. Порядок встановлення та обчислення страхового (трудового) стажу. Пенсії за віком: поняття, умови призначення. Пенсії по інвалідності: поняття, умови призначення. Поняття та умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Тема 5. Недержавне пенсійне забезпечення: порядок організації, суб'єкти, види пенсійних виплат

Система та принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Поняття та види недержавних пенсійних фондів. Пенсійні внески. Пенсійна схема і пенсійний контракт. Пенсійні виплати і порядок їх здійснення. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 6. Державні соціальні допомоги в Україні

Поняття та види допомоги. Державна допомога сім'ям із дітьми. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами. Одноразова допомога при народженні дитини. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна соціальна допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю. Допомога постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій. Допомога особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.

Тема 7. Соціальні послуги

Поняття і види соціальних послуг та форми їх надання. Організація діяльності з надання соціальних послуг. Реабілітаційні послуги особам з інвалідністю. Надання соціальних послуг бездомним особам і безпритульним дітям. Порядок надання й отримання соціальних послуг.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. Кодекс України з питань банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
3. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-viii>.
7. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694>
8. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі : Закон України від 10 квітня 2008 р. № 250 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/250-17>.
9. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5.11.1991 [Електронний ресурс]. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
10. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 9.04.1992 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
12. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV. [Електронний ресурс]. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

15. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>

Література

16. Андріїв В. В., Москаленко О. В., Прилипко С. М., Ярошенко О. М. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект. Харків: ФІНН, 2011. 280 с.

17. Боднарук М. І. Правове регулювання соціального страхування в Україні: монографія. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2014. 472 с.

18. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальний захист в Україні: монографія. Київ: Знання, 2010. 107 с.

19. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України. 2-ге вид. Київ: Знання, 2008. 663с.

20. Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України: монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 302 с.

21. Гончаров В. О., Прилипко С. М., Шумна Л. П., Ярошенко О. М. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики. Харків: Юрайт, 2012. 312 с.

22. Дубич К. В. Реформи соціальних послуг в Україні: сучасний стан і проблеми впровадження. Аспекти публічного управління. 2015. №3(17). С.64-69.

23. Колосова О. О. Право соціального забезпечення в Україні: історико-теоретичний аспект. Право і суспільство. 2011. № 1. С. 110–114.

24. Медвідь А. О. Соціальний захист безпритульних осіб і безпритульних дітей: монографія. Одеса: Фенікс, 2016. 198 с.

25. Міжнародні соціальні стандарти: навч. посібник / А. М. Юшко, Н. М. Швець, за заг. ред. В. В. Жернакова. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 121 с.

26. Пенсійне забезпечення: підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін.; за ред. О. М. Ярошенка. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків: Право, 2017. 308 с.

27. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук та ін. ; за ред. О. М. Ярошенка. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 458 с.

28. Право соціального забезпечення : підручник / за ред. О.М. Ярошенка. Х.: Право, 2019. 376 с.

29. Право соціального забезпечення України: підручник / Пилипенко П. Д. та ін.; за ред. П. Д. Пилипенка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ: Ін Юре, 2014. 476 с.

30. Правове регулювання соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: монографія / за наук. ред. О.М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2014. 336 с.

31. Синчук С. М. Правовідносини соціального забезпечення: суб'єкти, зміст, об'єкти: монографія. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 422 с.

32. Сташків Б. І. Гарантії права на соціальне забезпечення. Чернігів: Чернігів. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. 100 с.

33. Сташків Б. І. Проблеми предмета та системи права соціального забезпечення: навч. видання. Чернігів: Чернігів. держ. технол. ун-т, 2012. 237 с.

34. Тищенко О. В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі: монографія. Київ: Прінт-Сервіс, 2014. 394 с.

35. Трунова Г. А. Категорія «бідність» у праві соціального забезпечення та проблема її подолання в Україні. Юридична Україна. 2021. № 6. С. 51–58.

36. Ширант А. А. Принципи пенсійного забезпечення: монографія. Київ: ДІА, 2012.192с.
37. Юровська В.В. Система недержавного пенсійного забезпечення: український та зарубіжний досвід. Право та державне управління. 2021. № 4. С.83–87.
38. Яковлева Г. О. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права у національній правовій системі України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3(253). С. 102–106.

Електронні ресурси

<http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
<http://www.library.nulau.edu.ua> – Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.
<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: усні відповіді, реферати, практичні завдання, доповіді.